

Bence Erika

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
erikazambo@eunet.rs

LÉTÜNK KÖNYVEK 1.¹

Kónya Sándor: *Nézzünk égre!*

Létünk Books 1

Knjige Letunk 1.

2011-ben ünnepeltük meg a *Létünk* folyóirat alapításának és folyamatos megjelenésének negyvenedik évfordulóját. A jubileumok természetéhez tartozik a visszatekintés és a számvetés igénye. Ennek jegyében jelentek meg a 41. évfolyam számai, amelyben tematikus fejezetekben szólaltak meg a lap korábbi szerkesztői, (művelődés)történészek, társadalomtudósok – a folyóirat korszakait, elméleti/ideológiai váltásait, szerkesztői koncepciókat és attitűdöket, a tudományos értékrendek alakulását vizsgáló és bemutató tanulmányaikban és esszéikben. De a jubileumi „számadás” tettét még mindig nem éreztük teljesen, amikor a Forum Könyvkiadó akkori igazgatójával, Németh Ferencsel egy összefoglaló értékű kiadvány megjelentetésének gondolatát fogalmazzuk meg és tártuk a kiadói tanács (később két kiadói tanács, hiszen a VMMI társkiadóként kapcsolódott be munkánkba) elé. Ebből a gondolatból született meg *A láthatatlan változat* (2011) című, a négy évtized tudományos diskurzusainak anyagából összeállított tanulmánykötet, amelyet több könyvbemutató, illetve méltó kritikai visszhang révén ismerhetett meg a befogadóközönség. Mindezt azért szerettem volna elmondani, mert úgy gondolom, a *Létünk* Könyvek terve már akkor formát nyert kiadói elképzeléseink sorában – mi több, *A láthatatlan változat* (címét melléklete, a négy évtized teljes anyagát tartalmazó CD-ROM alapján kapta: virtuális/láthatatlan válogatások sora mélyül el benne) külleme is megelőlegezi a *Létünk* Könyvek sorozatának külső megformázását.

Külön kérdést jelent a folyóirat-kiadás és -kultúra jelenlegi helyzete térségünkben, de e körön belül is hangsúlyos dilemmákat vet felszínre egy tudományos kiadvány – mint a *Létünk* – el- és befogadhatóságának lehetősége. A *Létünk*khöz is – mint társadalomtudományi–kulturális folyóirathoz – sztereotípi-

¹ A könyv csókai könyvbemutatóján (2014. július 24.) elhangzott köszöntő.

ák sora kapcsolódik, pl. hogy csak egy szűk szakmai kör érdeklődésére tarthat számot, hogy kizárólag értekezéseket közölhet, s hogy nyelve és tudományos irányultsága miatt nem szólíthatja meg az egyetemi és tudományos kutatói körökön kívülálló olvasókat. Épp ezért a folyóirat legfőbb törekvései közé tartozik, hogy kilépjen a szakmai-tudományos befogadás szűk keretei közül, s hogy olyan tartalmakat is közvetítsen, amelyek a tudományos és kulturális élet jelenségei, a művészlét mozgásai, az ismeretterjesztés és konferenciakultúra eseményei iránt fogékony (de nem szakmai) befogadói közösségek érdeklődését is felkeltse. E gondolat jegyében indítottuk újra 2012-ben a folyóirat tudományos tanácskozá-sainak sorozatát, hiszen az elmúlt évtizedek során is működő gyakorlat volt a *Létünk* alkotói vonzatkörében a társadalmi kérdések és történések, jubileumok és más évfordulók konferencia-diskurzus formájában való megtárgyalása. 2012-ben *Társadalomtudományi, kultúratörténeti, kulturális antropológiai kutatások a XXI. század elején*, 2013-ban *Tudósképzés és kutatói műhelyek a felsőoktatás-ban* címmel tartottunk mentori-doktoranduszi konferenciát, idén sorra kerülő tanácskozásunk pedig *A természettudományok időszerű kérdései* címmel kerül terveink szerint megrendezésre. A *Létünk* kiterjesztette tudományos diskurzusa-it a felsőoktatásban dolgozó tudósok munkája mellett a hazai és külföldi doktori iskolák, kutatói műhelyek kutatásai irányában is – mind lapjain, mind konfe-renciáin hazai és külföldi tudósok, fiatal kutatók, tanárok/mentorok és tanítvá-nyok/mentoráltak prezentálják tudományos eredményeiket. A folyóirat emellett folyóirat- és könyvbemutatók révén is igyekszik közelebb kerülni olvasóihoz, megszólítani széles körű tematikus közlései révén meghatározott olvasói kö-zösségeket. A *Létünk* Könyvek terve is ilyen elgondolás mentén jött létre: egy olyan sorozatot gondoltunk el, amely kilép a szűk tudományosság érdekköréből, s amely hagyományalkotó, a múlt mássága és értékei felé odaforduló, kultúránk jelenségeit magas színvonalon tárgyaló, ugyanakkor érdekfeszítő, értekezői nyelven szólal meg, ugyanakkor van irodalmi, illetve művészeti szólama.

A *Létünk* Könyvek első darabja, Kónya Sándor *Nézzünk égre!* című, a vajda-sági népekekről szóló kötete a vallásos élet egy hagyománykövető, művészi tartalmakat és magatartásokat mozgósító területét mutatja be, s meggyőződé-sem, hogy méltón képviseli a folyóirat imént említett irányultságát és törekvé-seit, hiszen a térségi magyar közösség tagjai, a vallásos élet és paraliturgikus hagyományok résztvevői hatásosan és nagy számban találják meg önmagukat szellemi és konkrét értelemben is e könyvben – a szó szoros értelmében, hiszen adatközlőként működtek közre létrejöttében. A könyv e nagyarányú kutatómun-ka és gyűjtés eredménye – épp ezért tanulmánykötet, kotta- és szöveggyűjte-mény egyetemben.

Kónya Sándor első tanulmányát – az általam szerkesztett időszakban termé-szetesen – egy levegőbuborékos boríték hozta, benne egy CD-vel, amely tanul-

mányának szöveg- és képanyagát „hordozta”. A folyóirat 2010/1-es számában látott napvilágot *A lourdes-i himnusz vajdasági rokon dallamai*. Ezt még két, a folyóirat későbbi számaiban napvilágot látott és a *Nézzünk égre!* lapjain is olvasható tanulmány követte. A szerzővel 2012-ben találkoztam először egy – már nem tudom milyen – újvidéki irodalmi rendezvényen, ahol megzenésített verseket adott elő. Úgy is mondhatnám, hogy a Létünk Könyvek sorozatának érlelődő terve ezen az adekvát helyen találkozott a megfelelő tartalommal – és a potenciális szerzővel természetesen. Itt beszéltük meg – tényleg majdnem spontán ötlet hatására – a vallásos népénekekkel foglalkozó kötet kiadását. Hogy ma itt Kónya Sándor *Nézzünk égre!* című könyvét és a Létünk Könyvek sorozat megindítását, első kötetét ünnepeljük, kellett természetesen Kónya Sándor elhivatott odafordulása a népi kultúra felé, kitartása és szakértelme, az akkori igazgató, Németh Ferenc meggyőződése, amellyel papírra vetette a könyvsorozat tervét, a recenzensek, dr. Rajsli Ilona és dr. Silling István értékelő segítsége és – természetesen – a Forum Könyvkiadó Intézet igazgatójának és munkatársainak támogatása. Őszintén remélem, hogy ez az ünnep a könyv Olvasóinak (az Önök) elfogadó elismerésével teljesedik be.

Nem véletlenül neveztem ünnepnek ezt a könyv- és folyóirat-bemutatót. A könyv megjelenése – legyen akárhányadik könyvről is! – mindig ünnep a szerző, itt és most Kónya Sándor életében. A nyitány – mint amilyen egy sorozat első darabjának megjelenése – hasonló tartalmakat jelent egy folyóirat, illetve egy kiadó életében. Itt és most: a Létünk és a Forum Könyvkiadó Intézet számára. Őszintén remélem, hogy az ünnep emelkedettségével fogadják Önök, az Olvasó Közönség is ezt a könyvet, hiszen általa érthető, üzeneteket tartalmazó, esztétikai élményt közvetítő nyelven szólhatunk egymáshoz. És tágabb értelemben – talán – ünnep ez a könyv a vajdasági magyar irodalmi kultúrában is, hiszen egy olyan sorozat keretében látott napvilágot, amely jelenünk megértése és a jövő perspektívái érdekében kérdez rá a múlt másságára, fordul a népi kultúra hagyományai, műfaji alakzatai, sorstörténetei és emberi értékei felé. Ezekből kíván építkezni és építeni ezt a közösségi kultúrát.